

Dosarul nr. 1ra-2017/2018
(1ra-74/2019)

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

22 ianuarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în componență:

Președinte – Iurie Diaconu,

Judecători – Ion Guzun, Liliana Catan, Victor Burduh, Maria Ghervas,

judecând în ședință, recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Radu Sâli și partea vătămată Pavel Zaițev, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2017, în cauza penală privindu-le pe

Capcelea Galina XXXXX, născută la XXXXX, în XXXXX, domiciliată în XXXXX;

Iacovenco (Loghin) Natalia XXXXX, născută la XXXXX, originară și domiciliată în XXXXX;

Climciuc Anna XXXXX, născută la XXXXX, în XXXXX, domiciliată în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

prima instanță: 05.12.2012 - 28.12.2016;

instanța de apel: 13.03.2017 - 12.12.2017;

instanța de recurs: 19.09.2018 - 22.01.2019.

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 28 decembrie 2016, a fost încetat procesul penal în privința inculpatelor Galina Capcelea, Natalia Ivacenco (Loghin) și Anna Climciuc, în baza art. 196 alin. (4) și 361 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal, în legătură cu survenirea termenului de prescripție.

S-a dispus încetarea procesul civil referitor la încasarea de la inculpatele Galina Capcelea, Natalia Ivacenco (Loghin) și Anna Climciuc a prejudiciului cauzat, în beneficiul persoanei juridice SRL „Donteh Plus”, și reclamantul a fost atenționat că în temeiul art. 266 alin. (2) Cod de procedură civilă, pronunțând

încheierea de încetare a procesului, nu se admite o nouă adresare în judecată a aceleiași părți cu privire la același obiect și pe aceleași temeuri.

A fost respinsă acțiunea civilă înaintată de către Zaițev Pavel privind încasarea prejudiciului cauzat de la Galina Capcelea, Natalia Iacovenco (Loghin) și Anna Climciuc în beneficiul lui Pavel Zaițev.

S-a dispus ridicarea sechestrului pe bunurile mobile și imobile și pe mijloacele financiare în limita valorii acțiunii de 11 067 778 lei, ce aparțin inculpatelor, aplicat prin încheierea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 27 noiembrie 2015.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, inculpata Galina Capcelea activând în calitate de contabil-șef al SRL „DONTEH- PLUS”, fiind angajată în baza contractului individual de muncă nr. 2 din 02.01.2004, de comun acord și împreună cu cet. Natalia Loghin, angajata a aceleiași întreprinderi în calitate de contabil și cet. Anna Climciuc, angajata a aceleiași întreprinderi în calitate de manager de vânzări, acționând cu intenție directă, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admitând în mod conștient survenirea acestor urmări, prin introducerea datelor false în documentația contabilă a întreprinderii în care activau, pe parcursul anilor 2006-2009, acționând astfel, contrar obligațiilor de serviciu, au lipsit întreprinderea SRL „DONTEH-PLUS” de mijloace bănești în sumă de 374 631 lei și de marfă în sumă de 132 419 lei, stabilite ca lipsă conform raportului de expertiză judiciar-contabilă nr. 2104 seria BB002066, astfel, cauzându-i agentului economic nominalizat, prin abuz de încredere, o daună materială în proporții deosebit de mari, în sumă de 507 050 lei.

Tot ea, activând în calitate de contabil-șef al SRL „DONTEH-PLUS”, fiind angajată în baza contractului individual de muncă nr. 2 din 02.01.2004, de comun acord și împreună cu cet. Natalia Loghin, angajata a aceleiași întreprinderi în calitate de contabil și cet. Anna Climciuc, angajata a aceleiași întreprinderi în calitate de manager pe vânzări, acționând cu intenție directă, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admitând în mod conștient survenirea acestor urmări, având scopul confecționării, deținerii și folosirii documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații, în circumstanțe nestabilite de organul de urmărire penală a introdus, conform raportului de expertiză grafoscopică în comisie nr. 1487 din 08 iulie 2012, date vădit false și a contrafăcut semnătura directorului întreprinderii „DONTEH-PLUS”, Pavel Zaițev în conținutul dispozițiilor de plată nr. 266 din 26.10.2007, nr.

309 din 31.12.2007, nr. 242 din 26.09.2007, nr. 299 din 15.10.2007 și nr. 43 din 05.04.2008, cauzându-i agentului economic nominalizat o daună materială în proporții deosebit de mari.

Inculpata Natalia Iacovenco (Loghin) activând în calitate de contabil al SRL „DONTEH-PLUS”, fiind angajată în baza contractului individual de muncă nr. 3 din 02.01.2004, de comun acord și împreună cu cet. Galina Capcelea, angajată a aceleiași întreprinderi în calitate de contabil-șef și cet. Anna Climciuc, angajată a aceleiași întreprinderi în calitate de manager de vânzări, acționând cu intenție directă, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admițând în mod conștient survenirea acestor urmări, prin introducerea datelor false în documentația contabilă a întreprinderii în care activau, pe parcursul anilor 2006-2009, acționând astfel, contrar obligațiilor de serviciu, au lipsit întreprinderea SRL „DONTEH-PLUS” de mijloace bănești în sumă de 374 631 lei și de marfa în sumă de 132 419 lei, stabilite ca lipsă conform raportului de expertiză judiciar-contabilă nr. 2104 seria BB002066, astfel, cauzându-i agentului economic nominalizat, prin abuz de încredere, o daună materială în proporții deosebit de mari, în sumă de 507 050 lei.

Tot ea, activând în calitate de contabil al SRL „DONTEH-PLUS”, fiind angajată în baza contractului individual de muncă nr. 3 din 02.01.2004, de comun acord și împreună cu cet. Galina Capcelea, angajata a aceleiași întreprinderi în calitate de contabil-șef și cet. Anna Climciuc, angajata a aceleiași întreprinderi în calitate de manager pe vânzări, acționând cu intenție directă, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admițând în mod conștient survenirea acestor urmări, având scopul confecționării, deținerii și folosirii documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații, în circumstanțe nestabilite de organul de urmărire penală a introdus, conform raportului de expertiză grafoscopică în Comisie nr. 1487 din 08 iulie 2012, date vădit false și a contrafăcut semnătura directorului întreprinderii „DONTEH-PLUS”, Pavel Zaițev în conținutul dispozițiilor de plată nr. 266 din 26.10.2007, nr. 309 din 31.12.2007, nr. 242 din 26.09.2007, nr. 299 din 15.10.2007 și nr. 43 din 05.04.2008, cauzându-i agentului economic nominalizat o daună materială în proporții deosebit de mari.

Inculpata Anna Climcenco, activând în calitate de manager de vânzări al SRL „DONTEH- PLUS”, fiind angajată în baza contractului individual de muncă nr. 4 din 02.01.2004, de comun acord și împreună cu cet. Galina Capcelea, angajata a aceleiași întreprinderi în calitate de contabil-șef și cet. Natalia Loghin, angajata a

aceleiași întreprinderi în calitate de contabil, acționând cu intenție directă, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admițând în mod conștient survenirea acestor urmări, prin introducerea datelor false în documentația contabilă a întreprinderii în care activau, pe parcursul anilor 2006-2009, acționând astfel, contrar obligațiilor de serviciu, au lipsit întreprinderea SRL „DONTEH-PLUS” de mijloace bănești în sumă de 374 631 lei și de marfă în sumă de 132 419 lei, stabilite ca lipsă conform raportului de expertiză judiciar-contabilă nr. 2104 seria BB002066, astfel, cauzându-i agentului economic nominalizat, prin abuz de încredere, o daună materială în proporții deosebit de mari, în sumă de 507 050 lei.

Tot ea, activând în calitate de manager de vânzări al SRL „DONTEH-PLUS”, fiind angajată în baza contractului individual de muncă nr. 4 din 02.01.2004, de comun acord și împreună cu cet. Galina Capcelea, angajata a aceleiași întreprinderi în calitate de contabil-șef și cet. Natalia Loghin, angajata a aceleiași întreprinderi în calitate de contabil, acționând cu intenție directă, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admițând în mod conștient survenirea acestor urmări, având scopul confecționării, deținerii și folosirii documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații, în circumstanțe nestabilite de organul de urmărire penală a introdus, conform raportului de expertiză grafoscopică în comisie nr. 1487 din 08 iulie 2012, date vădit false și a contrafăcut semnătura directorului întreprinderii „DONTEH-PLUS”, Pavel Zaițev în conținutul dispozițiilor de plată nr. 266 din 26.10.2007, nr. 309 din 31.12.2007, nr. 242 din 26.09.2007, nr. 299 din 15.10.2007 și nr. 43 din 05.04.2008, cauzându-i agentului economic nominalizat o daună materială în proporții deosebit de mari.

2.1. Prima instanță a calificat faptele inculpatelor Galina Capcelea, Natalia Loghin și Anna Climciuc în baza art. 196 alin. (4) Cod penal „...cauzare de daune materiale în proporții deosebit de mari prin abuz de încredere, dacă fapta nu constituie o însușire.” și în baza art. 361 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal „confecționarea, deținerea și folosirea documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații, săvârșite de către două sau mai multe persoane, soldate cu daune în proporții mari drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor juridice.” (vol. IX, f.d. 73).

3. Împotriva sentinței au declarat apeluri procurorul, reprezentantul victimei - persoanei juridice SRL „Donteh Plus”, Pavel Zaițev, avocatului Ion Gavriliuc în numele inculpatei Anna Climciuc, inculpata Natalia Iacovenco (Loghin) și Galina Capcelea.

3.1. Procurorul a solicitat casarea și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatele să fie condamnate în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 191 alin. (5) Cod penal, la 8 ani închisoare fiecare și în baza art. 361 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal, la 2 ani închisoare. În conformitate cu art. 84 Cod penal, pentru concurs real de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate inculpatelor a le stabili o pedeapsă definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 9 ani, în penitenciar de tip semiînchis. Corpul delict: pașaport internațional pe numele cet. Pavel Zaițev a-l păstra la cauza penală și să fie admisă acțiunea civilă înaintată de către a partea vătămată SRL „DONTEH-PLUS” în cuantumul solicitat.

3.2. În apelul reprezentantului victimei - persoanei juridice SRL „DONTEH PLUS” Pavel Zaițev a solicitat casarea sentinței, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care se va dispune condamnarea inculpatelor în baza art. 191 alin. (5), 361 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, cu încasarea despăgubirilor din contul învinuitelor, în beneficiul părții vătămate, părții civile Pavel Zaițev, a prejudiciului cauzat prin acțiunile lor interzise de legea penală în mărime de 12 831 199,86 lei.

În motivarea apelului, reprezentantul victimei - persoanei juridice SRL „DONTEH PLUS”, a indicat că, prima instanță a judecat unilateral și superficial cauza, în lipsa unei cercetări obiective a probelor, cu aprecierea eronată a împrejurărilor de fapt, iar ca rezultat a constatat greșit aspectele de drept, ce au dus la emiterea unei soluții vădit ilegale, neîntemeiate și eronate cu ignorarea a întregului ansamblu de probe, ce denotă cu certitudine elementele infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (5) Cod penal, în acțiunile inculpatelor.

3.3. Avocatului Ion Gavriiliuc în numele inculpatei Anna Climciuc a solicitat casarea totală și pronunțarea unei decizii prin care inculpatele să fie achitate de sub învinuirea de comitere a infracțiunilor prevăzute de art. 196 alin. (4) și 361 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal.

În susținerea apelului, apărătorul a menționat că, există și circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală - încălcarea prevederilor legale la sesizarea instanței. Acest temei se exprimă prin faptul că la trimiterea cauzei în judecată și, respectiv, sesizarea instanței, inculpata nu a fost informată concret și detaliat cu privire la fapta încriminată de către procuror, ceea ce reprezintă încălcarea prevederilor legale referitoare la sesizarea instanței, ordonanța de punere sub învinuire (v. IV, f. d. 206) și rechizitoriul conțin expresii vagi și neclare.

De asemenea, avocatul a invocat că, în faptul confecționării, deținerii și folosirii documentelor oficiale false în conținutul a patru dispoziții de plată din

2007 - 2008, prin ce a cauzat o daună materială în textul învinuirii indicat „*proporții deosebit de mari*” în partea rezolutivă a învinuirii indicat „*proporții mari*” fără specificarea datelor (sumelor) aparte pentru fiecare dispoziție de plată și nu este indicat ce drepturi concrete acordă sau eliberează și de la ce obligații.

Totodată, apărătorul a susținut că, prima instanță eronat a respins cererea apărării privind recunoașterea nulă și ilegală a reluării urmăririi penale după scoaterea inculpatelor de sub urmărirea penală prin ordonanța procurorului din 13 februarie 2010 (v. VI, f. d. 183-189, vol. IX, f. d. 96-108).

3.4. Inculpata Natalia Iacovenco (Loghin), a solicitat casarea totală a sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei decizii prin care să fie achitate inculpatele de sub învinuirea de comitere a infracțiunilor prevăzute de art. 196 alin. (4) și 361 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal.

În motivarea apelului declarat, inculpata a susținut că, concluzia instanței precum ca lipsa mijloacelor materiale și financiare s-a format nemijlocit în perioada anilor 2006-2009, este una eronată și contradictorie cu concluziile experților și se bazează doar pe presupuneri, or, nu a fost examinată posibilitatea apariției lipsurilor în perioada septembrie 2009-aprilie-2010, perioada în care deja nu mai activa, dar întreprinderea SRL „DONTEH PLUS” și-a continuat activitatea economică, fapt care se confirmă prin extrasele de la BC „Comerțbank” SA, care sunt prezente la materialele dosarului în Vol. III, filele 149-153, unde se vede clar ca doar în perioada 01.09.2009 până la 31.12.2009 la banca pe contul de decontare al companiei s-au depus încasări din vânzarea mărfurilor în suma de 382 190 lei.

3.5. Inculpata Galina Capcelea a solicitat casarea totală a sentinței rejudecarea cauzei și pronunțarea unei decizii prin care să fie achitate inculpatele de sub învinuirea de comitere a infracțiunilor prevăzute de art. 196 alin. (4) și 361 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal.

În susținerea apelului, inculpata indică aceleași argumente invocate și de către inculpata Natalia Iacovenco (Loghin) în cererea de apel.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2017, au fost respinse ca nefondate apelurile declarate de către procuror și reprezentantul legal al victimei - persoanei juridice SRL „DONTEH PLUS” Pavel Zaițev și admise apelurile declarate de către avocatul Ion Gavriluc în numele inculpatei Anna Climciuc, de către inculpata Natalia Iacovenco (Loghin) și Galina Capcelea și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru primă instanță, prin care a încetat procesul penal privind tragerea la răspundere penală în baza art. 191 alin. (5) și 361 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal, a inculpatelor în

temeiurile: a) există o hotărâre a organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane pentru aceeași faptă de scoatere a persoanei de sub urmărirea penală și b) există o circumstanță care exclude tragerea la răspundere penală - încălcarea prevederilor legale referitoare la sesizarea instanței.

A fost lăsată acțiunea civilă înaintată în procesul penal, fără soluționare și a menținut dispozițiile cu privire la ridicarea sechestrului și cu privire la corpurile delictive.

4.1. În motivarea deciziei, instanța de apel a menționat că, argumentele invocate în cererile de apel declarate de către avocatul Ion Gavriiliuc în numele inculpatei Anna Climciuc, de către inculpata Natalia Iacovenco (Loghin) și Galina Capcelea semnalizează două cauze de înlăturare a răspunderii penale, și anume există o hotărâre a organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane pentru aceeași faptă de scoatere a persoanei de sub urmărirea penală, care se exprimă prin faptul că reluarea urmăririi penale după scoaterea de sub urmărirea penală a persoanelor este afectată prin încălcarea principiului fundamental de a nu fi urmărit, judecat și pedepsit de mai multe ori; încălcarea prevederilor legale referitoare la sesizarea instanței, care se exprimă prin faptul că la trimiterea cauzei în judecată și, respectiv, la sesizarea instanței, inculpatele nu au fost informate legal cu privire la faptele incriminate, prevăzute de art. 191 alin. (5) și 361 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal.

Astfel, instanța de apel a conchis că, conform ordonanței privind pornirea urmăririi penale din 09 noiembrie 2009, a fost începută urmărirea penală conform semnelor constitutive ale infracțiunilor prevăzute de art. 191 alin. (5) și 361 alin. (1) Cod penal, pe faptul delapidării averii străine, adică însușirii ilegale a bunurilor altei persoane, încredințate în administrarea vinovatului, cu falsificarea documentelor oficiale, acțiuni comise de către cet. Galina Capcelea și Natalia Iacovenco (Loghin) (vol. I, f. d. 1). Potrivit ordonanțelor de scoatere sub urmărire penală din 13 februarie 2010 emisă de către procurorul în Procuratura municipiului Chișinău Pacaznoi V. a fost dispusă scoaterea de sub urmărire penală a bănuitelor din motivul că acțiunile acestora nu întrunesc elementele constitutive ale infracțiunilor imputate (vol. I, f. d. 181, 182).

Prin ordonanța din 21 septembrie 2012, emisă de către procurorul adjunct al procurorului municipiul Chișinău Lupu V., au fost anulate ordonanțele din 13 februarie 2010 privind scoaterea lui Galina Capcelea și Natalia Iacovenco (Loghin) de sub urmărire penală, ca fiind ilegale și neîntemeiate. În susținerea ordonanței menționate, procurorul a invocat că, prin ordonanțele procurorului în

procuratura mun. Chișinău, Viorel Pocaznoi din 13.02.2010, bănuitele Galina Capcelea și Natalia Iacovenco (Loghin) au fost scoase de sub urmărire penală din motivul expirării termenului de trei luni prevăzut de art. 63 din Codul de procedură penală, astfel acesta a conchis că, ordonanțele sunt ilegale, or, suportul probatoriu acumulat indică direct faptul că anume acestea au săvârșit faptele prejudiciabile care atrag după sine răspunderea penală (vol. I, f. d. 184).

Astfel, instanța de apel a remarcat că, ordonanța procurorului în baza căreia a fost reluată urmărirea penală, a fost emisă la 21 septembrie 2012, după doi ani și șapte luni de la data pronunțării ordonanțelor din 13 februarie 2010 privind scoaterea lui Galina Capcelea și Natalia Iacovenco (Loghin) de sub urmărire penală. La dosar lipsesc date despre prelungire a termenului de aflare în calitate de bănuیت și informare a persoanelor Galina Capcelea și Natalia Iacovenco (Loghin).

Totodată, instanța de apel a atras atenția asupra faptului că, prevederile art. 63 Cod de procedură penală (*cu excepția celor din alin. (6) - recunoscute neconstituționale prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 26 din 23.11.2010 M.O. nr. 235- 240 din 03.12.2010*) erau în vigoare la timpul pronunțării ordonanței din 21 septembrie 2012 emisă de către procurorul adjunct al procurorului municipiul Chișinău Vladimir Lupu, iar prin încheierea Judecătoriei Botanica, municipiul Chișinău din 12 mai 2016 s-a dispus „...a respinge ca neîntemeiată cererea apărătorului inculpatei Ana Climciuc, Ion Gavriliuc privind anularea ordonanțelor din 13 februarie 2010, anularea ordonanței procurorului din 21 septembrie 2012 și încetarea procesului penal privind învinuirea inculpatelor în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 191 alin. (5) și 361 alin. (2) lit. b) Cod penal, a respinge ca neîntemeiat demersul apărătorului inculpatei Galina Capcelea, Gheorghe Postolachi privind anularea ordonanțelor din 13 februarie 2010, privind anularea ordonanței procurorului din 21 septembrie 2012 și încetarea procesului penal privind învinuirea lui Galina Capcelea, Natalia Loghin și Ana Climciuc în comiterea infracțiunilor prevăzute la art. art. 191 alin. (5) și 361 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal” (vol. VI, f. d. 189).

Analizând situația juridică cu privire la anularea ordonanțelor de scoatere de sub urmărire penală menționate și continuarea efectuării urmăririi penale în cauza dată, instanța de apel a conchis că, ordonanțele procurorului din 13 februarie 2010 (vol. I, f. d. 181, 182), prin care s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a lui Galina Capcelea și Natalia Iacovenco (Loghin) din motivul că acțiunile acestora nu conțin elementele constitutive ale infracțiunilor prevăzute de art. 191 alin. (5) și 361 alin. (1) Cod penal, prin prisma prevederilor art. 467 Cod

de procedură penală, au caracter obligatoriu, fiind documente executorii, or, ordonanța de reluare a urmăririi penale nu conține fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente ce ar fi afectat hotărârea pronunțată. În atare situație, reluarea urmăririi penale după scoaterea de sub urmărire penală a persoanelor este lovită de nulitate absolută, de vreme ce procedura respectivă contravine prevederilor stipulate în art. 50 din Carta Drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, în articolul 14 par. 7 din Pactul Internațional ONU privind drepturile civile și politice, în art. 4 Protocolul 7 din CEDO, în art. 6 pct. 44), 22 alin. (2), 287 alin. (4) Cod de procedură penală și în art. 7 alin. (2) Cod penal, prin prisma aplicării principiului fundamental potrivit căruia nimeni nu poate fi urmărit de organele de urmărire penală, judecat sau pedepsit de instanța judecătorească de mai multe ori pentru aceeași faptă. Or, în cauză există o hotărâre a organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane pentru aceeași faptă de scoatere a persoanei de sub urmărirea penală. Deși, această hotărâre se referă la Galina Capcelea și Natalia Iacovenco (Loghin), are efecte juridice similare și față de Anna Climciuc dat fiind că învinuirea înaintată la urmărirea penală și susținută în ședința de judecată de către procuror se referă la toate trei inculpate, după loc, timp și împrejurări cuprinse în faptele incriminate.

Cu privire la cauza de înlăturare a răspunderii penale - există circumstanța care exclude tragerea la răspundere penală a inculpatelor - încălcarea prevederilor legale referitoare la sesizarea instanței, se relevă că conform art. 251 Cod de procedură penală, una din încălcările care atrage nulitatea actelor procedurale este încălcarea prevederilor legale referitoare la sesizarea instanței.

Astfel, în speță, analizând rechizitoriul, în raport cu cerințele și exigențele legislației și jurisprudenței relevate, instanța de apel a constatat că acesta este insuficient motivat sub aspectul informării inculpatelor cu privire la învinuirea înaintată, or, fiecare faptă imputată inculpatelor este incomplet descrisă. Acțiunile care ar fi trebuit să stea la baza învinuirii nu sunt determinate cu suficientă precizie, printr-o modalitate clară și concretă de săvârșire a acțiunilor infracționale și o fixare riguroasă a coordonatelor spațio-temporale. Cuprinsul din rechizoriu relatează la modul general, fără a fi concretizate și analizate episoadele de învinuire, rezultate din declarațiile părții vătămate și ale martorilor, nu sunt determinate acțiunile infracționale ale inculpatelor, rolul și gradul de participare la săvârșirea acțiunilor incriminate, nu este relevată forma și modalitatea de delapidare a averii străine, adică în ce constă însușirea ilegală a

bunurilor altei persoane, încredințate în administrarea inculpatelor, cu identificarea și menționarea persoanelor delapidate, în fiecare caz concret și separat.

Cu privire la învinuirea ce vizează însușirea banilor și bunurilor în valoare de 507 050 lei, se observă că, conform rechizitoriului inculpatele sunt învinuite de sustragerea prin însușire din avutul întreprinderii SRL „DONTEH-PLUS”, cauzând o daună materială în proporții deosebit de mare. Inculpatelor li se impută că prin introducerea datelor false în documentația contabilă a întreprinderii, în care activau, pe parcursul anilor 2006-2009 a însușit ilegal din casa întreprinderii nominalizate bani în sumă de 374 631 lei și bunuri materiale în sumă de 132 419 lei, astfel cauzându-i agentului economic nominalizat o daună materială în proporții deosebit de mari, în sumă de 507 050 lei. Astfel, ordonanța de punere sub învinuire și rechizitoriul conțin expresii vagi și neclare precum: *Anna Climciuc de comun acord cu Galina Capcelea și Natalia Iacovenco (Loghin) având scopul însușirii ilegale a bunurilor altei persoane, încredințate în administrare, din interes material, cu folosirea situației de serviciu, pe parcursul anilor 2006 - 2009 a însușit ilegal din casa întreprinderii nominalizate bani în sumă de 374 mii 631,0 lei și bunuri materiale în sumă de 132 mii, 419,0 lei, stabilite ca lipsă conform raportului de expertiză judiciar contabilă*(vol. IV, f. d. 206), or această învinuire nu cuprind elementele obligatorii cum ar fi indicarea concretă a datei, locului, valorii în bani însușite de fiecare, modalității de însușire (*cum ar fi sumele încasate ca datorii, sau prin trecerea după partea vătămată Pavel Zaițev, sau prin realizarea mărfurilor la un preț mai înalt, etc.*).

Mai mult, instanța de apel a menționat că, inculpatele se fac vinovate de cele imputate în lipsa unei concluzii de revizie sau raport a expertizei contabile, or din pct. 5 al raportului expertiză contabilă (vol. II, f. d. 75-89) și din declarațiile expertului prezentate primei instanțe la data de 14 martie 2014, constatăm că nu este posibil a aprecia perioada de formare a lipsei bunurilor materiale în sumă de 132 149 lei și surse financiare de 531 240 lei. În atare situație, instanța de apel a conchis că învinuirea ce vizează însușirea bunurilor în valoare de 516 105,68 lei nu este clară, precisă și previzibilă.

Cu privire la învinuirea ce vizează confecționarea și folosirea documentelor oficial false, care acordă drepturi, soldate cu daune în proporții mari drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanei juridice, se observă că, învinuirea este abstractă, astfel încât nu este indicat locul, timpul și metoda confecționării fiecărui document menționat, pretins a fi fost falsificat de inculpate precum și rezultatul infracțional, în fiecare caz separat; la fel, învinuirea nu cuprinde locul, timpul,

metoda și rezultatul infracțional folosirii fiecărui document menționat, pretins a fi fost falsificat de inculpate, precum și rezultatul infracțional, în fiecare caz separat; nu este descrisă argumentat care este baza probatorie ce confirmă legătura causală între acțiunile imputate și consecințele rezultate, în opina părții acuzării, or, simpla indicare în cuprinsul rechizitoriului a documentelor pretinse a fi falsificate, precum și enumerarea unor probe, fără a fi apreciate în modul cuvenit, fără relevarea, sistematizarea și formularea concluziilor clare și precise în susținerea învinuirii înaintate în raport cu mijloacele de apărare, echivalează cu încălcarea dreptului inculpatelor de a fi informate cu privire la învinuirea înaintată în baza art. 361 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal.

Subsecvent, instanța de apel a indicat că, fiind obligată să rezolve problemele de drept legate de calitatea rechizitoriului, va soluționa cauza din perspectiva sancțiunilor procesuale aplicabile, în conformitate cu prevederile art. 251 Cod de procedură penală, sediul juridic al materiei în aspectele de drept a nulităților actelor procedurale. Încălcarea prevederilor legale referitoare la sesizarea instanței, sub aspectul încheierii defectuoase a rechizitoriului, reprezintă o cauză care exclude răspunderea penală și, ca o consecință, sub aspectul sancțiunii procedurale, în conjunctura art. 251 alin. (2) și (3), 332 alin. (1) și 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, constituie temei legal pentru încetarea procesului penal în ședința de judecată, din motivul că există o circumstanță care exclude tragerea la răspundere penală a inculpatelor. Fiind recunoscute vinovate de săvârșirea infracțiunilor prevăzute la art. 196 alin. (4) și 361 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal, instanța de fond a omis descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, cu indicarea formei și gradului de vinovăție, motivelor și consecințelor infracțiunii, astfel fiind încălcate prevederile art. 394 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală.

Preluarea, în linii mari, a conținutului rechizitoriului defectuos întocmit, cu simpla excludere a mențiunii că fapta nu constituie o însușire, în expresii generale, fără invocarea concretă și precisă a circumstanțelor cazului și consecințelor infracționale, nu presupune constatarea faptei criminale, considerate ca fiind dovedite, în sensul cerințelor stipulate la art. 394 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală. Aceiași situație se atestă și la soluția dată cu privire la infracțiunea prevăzută de art. 361 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal, reținută în sarcina inculpatelor, astfel prima instanță a stabilit o situație de fapt inexactă și a reținut o situație de drept incorectă.

În această ordine de idei, instanța de apel a conchis că potrivit legii, se impune pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru primă instanță prin care să fie încetat procesul penal.

Cu privire la acțiunea civilă înaintată în cadrul procesului penal, instanța de apel a indicat că, conform prevederilor art. 225 alin. (4) Cod de procedură penală, lasă acțiunea civilă înaintată în procesul penal de către partea vătămată Pavel Zaițev fără soluționare, fapt ce nu împiedică persoana care a inițiat acțiunea civilă de a o intenta în ordinea procedurii civile.

Referitor la motivele invocate în apelul declarat de către procuror și de către reprezentantul legal al victimei - persoanei juridice SRL „DONTEH PLUS” Pavel Zaițev, instanța de apel le-a respins ca fiind neîntemeiate, or în speță au fost constatate temeiurile pentru încetarea procesului penal în cauză.

5. Decizia este atacată cu recursuri odinire de către procuror și partea vătămată Pavel Zaițev.

5.1. Procurorul în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel într-un alt complet de judecată.

În motivarea recursului, procurorul susține că instanța de apel a admis o eroare gravă de fapt încetând procesul penal în privința inculpatelor deoarece a recunoscut ordonanțele de reluare a urmăririi penale nule, or aceasta corespunde cerințelor legale fiind indicate circumstanțe noi care au dus la reluarea urmăririi penale.

Mai mult, procurorul susține că, eronat instanța de apel a indicat că în acțiunile inculpatelor lipsește faptul însușirii mijloacelor bănești, deoarece probele acumulate în respectiva cauză penală demonstrează contrariul.

5.2. Partea vătămată solicită casarea deciziei, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi decizii prin care inculpatele să fie recunoscute vinovate de cele imputate și să fie dispusă admiterea acțiunii civile înaintate cu încasarea solidar de la acestea a pagubei în cuantum de 12 831 199,86 lei, totodată să fie aplicate măsurile asigurătorii a acțiunii - sechestru pe sumele bănești, bunuri mobile și imobile ale inculpatelor.

În susținerea recursului declarat, partea vătămată indică argumente similare menționate și de către procuror.

Totodată, partea vătămată remarcă că, instanța de apel eronat nu a admis acțiunea civilă, or, conform legislației naționale cât și jurisprudenței CtEDO, acțiunea civilă urma a fi examinată în cadrul procesului penal.

De asemenea, recurentul susține că valoarea a acțiunii este de 12 831 199,86 lei, din care suma de 2 338 658 lei constituie prejudiciul material, 2 920 118,88 lei dobânda de întârziere, suma de 386 200 lei investiții în fondul statuar al întreprinderii, suma de 356 000 lei reprezintă salariu ratat pentru perioada 10.2019-02.2017, suma de 2 800 000 lei compensarea venitului ratat, suma de 3 000 000 lei repararea daunei aduse reputației profesionale și 1 000 000 lei prejudiciul moral.

6. Judecând recursurile declarate în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează asupra admiterii acestora din următoarele considerente.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

De asemenea, instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Conform art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de instanța de fond. Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În sensul art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel. Erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial.

Colegiul penal lărgit constată că, aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost întocmai respectate la judecarea prezentei cauze în ordine de apel, astfel a admis o eroare gravă de drept.

Subsecvent, Colegiul penal lărgit remarcă că instanța de apel încetează procesul penal privind tragerea la răspundere penală a inculpatelor în baza învinuirii înaintate indicând unul din motivele precum că, există o hotărâre a organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane pentru aceiași faptă de scoaterea acesteia de sub urmărire penală.

Astfel, în partea descriptivă a deciziei își motivează soluția indicând că, „Deși, această hotărâre se referă la Galina Capcelea și Natalia Iacovenco (Loghin), ea are efecte juridice similare și față de Anna Climciuc dat fiind că învinuirea înaintată la urmărirea penală și susținută în ședința de judecată de către procuror se referă la toate trei inculpate, după loc, timp și împrejurări cuprinse în faptele incriminate”.

În aceste circumstanțe, instanța de recurs ordinar susține că, instanța de apel eronat a interpretat atât situația de fapt cât și de drept din următoarele motive:

Prin ordonanța din 09 ianuarie 2009 (f.d. 1, vol. I) s-a dispus începerea a urmăririi penale conform semnelor constitutive ale infracțiunilor prevăzute de art. 191 alin. (5) și 361 alin. (1) Cod penal, acțiuni comise de către Galina Capcelea și Natalia Loghin, la 13 februarie 2010, au fost emise ordonanțele cu privire la scoaterea de sub urmărirea penală a ultimelor (f.d. 181, 182, vol. I), iar prin ordonanța din 21 septembrie 2012, au fost anulate ordonanțele de scoaterea de sub urmărire penală a acestora ca fiind ilegale și neîntemeiate (f.d. 183, vol. I).

Colegiul penal lărgit menționează că, din materialele dosarului rezultă că Anna Climciuc la 05 martie 2012 a fost audiată în calitate de martor în respectiva cauză penală (f.d. 77, vol. IV).

Mai mult, în ordonatele de prelungire a termenului de urmărire penală, procurorul indică calitatea procesuală a acesteia în respectiva cauză penală, de martor, ca prin raportul privind consemnarea rezultatului urmăririi penale din 07 septembrie 2012 (f.d. 182, vol. IV), să se propună de către ofițerul de urmărire penală punerea sub învinuire a acesteia, iar la 24 septembrie 2012, fiindu-i înaintată învinuirea, fapt confirmat prin ordonanța de punere sub învinuire (f.d. 204, vol. IV).

Astfel, instanța de apel greșit a conchis că, ordonanța reluării urmăririi penale care este nulă conform art. 251 Cod de procedură penală, are efecte juridice similare și față de Anna Climciuc, or, ultima a fost pusă sub învinuire abia la 24 septembrie 2012, iar la data emiterii ordonanței ultima nu avea nicio calitate procesuală în respectiva cauză penală, mai mult aceasta a fost audiată în calitate de martor la 05 martie 2012.

De asemenea, Colegiul penal lărgit menționează că conform art. 255 Cod de procedură penală, ordonanța trebuie să fie motivată și să cuprindă: data și locul întocmirii, numele, prenumele și calitatea persoanei care o întocmește, cauza la care se referă, obiectul acțiunii sau măsurii procesuale, temeiul legal al acesteia și semnătura celui care a întocmit-o, or, instanța de apel a interpretat extensiv

dispozițiile ordonanței de reluare a urmăririi penale, în care cauza, obiectul și a măsurile procesuale indicate de către procuror nu se referă la Anna Climciuc.

În aceeași ordine de idei decizia atacată prezintă și deficiențe sub aspectul motivării, deoarece instanța s-a pronunțat superficial asupra motivelor invocate în apeluri, a făcut o motivare contradictorie, încetând procesul penal din motiv că, a) există o hotărâre a organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane pentru aceeași faptă de scoatere a persoanei de sub urmărirea penală și b) există o circumstanță care exclude tragerea la răspundere penală - încălcarea prevederilor legale referitoare la sesizarea instanței, însă în hotărâre menționează și faptul că, „ *se fac vinovate de cele imputate în lipsa unei concluzii de revizie sau raport a expertizei contabile, or din pct. 5 al raportului expertiză contabilă (vol. II,, f. d. 75-89) și din declarațiile expertului prezentate primei instanțe la data de 14 martie 2014, constatăm că nu este posibil a aprecia perioada de formare a lipsei bunurilor materiale în sumă de 132 149 lei și surse financiare de 531 240 lei. În atare situație, învinuirea ce vizează însușirea bunurilor în valoare de 516 105,68 lei nu este clară, precisă și previzibilă*”, or, instanța de apel urma să elucideze aceste neconcordanțe, nu doar să le indice.

Este de menționat faptul că, hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali, vagi, reprezintă motiv de casare. Nemotivarea ca o omisiune esențială apare astfel ca un viciu de procedură.

În consecință, instanța de apel a pronunțat o hotărâre contradictorie și nemotivată, contrară prevederilor art. 6 al Convenției europene a drepturilor omului, or, jurisprudența CtEDO indică faptul că, „... *rolul unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult, o decizie motivată oferă părții posibilitatea de a o contesta, precum și posibilitatea ca decizia să fie revizuită de către o instanță de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public al administrării justiției. Dreptul de a fi auzit, prin urmare, include nu doar posibilitatea de a prezenta argumente instanței, dar de asemenea obligația corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse.*” (cauza *Fomin vs Moldovei* din 11 octombrie 2011, nr. 36755/06).

Situația descrisă mai sus, nu poate fi corectată în instanța de recurs, deoarece instanța de apel nu a soluționat fondul cauzei. Eroarea comisă nu oferă

posibilitatea instanței de recurs de a concluziona asupra corectitudinii aprecierii probelor și încadrării juridice a acțiunilor inculpatului de către instanță, or conform art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor pentru examinarea cauzelor în primă instanță.

În atare circumstanțe se consideră că, instanța de apel a comis erori de drept prin încălcarea prevederilor art. 100, 101, 255 Cod de procedură penală, iar aceste abateri se cuprind în prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței

În aceste împrejurări, Colegiul penal lărgit consideră că, erorile comise de către instanța de apel, nu pot fi reparate de către instanța de recurs în prezenta procedură, deoarece instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza pe fond, substituind instanța care a judecat apelul cu încălcarea prevederilor procesual penale.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 414 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, totodată să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra tuturor motivelor invocate în apeluri, să verifice și să aprecieze profund probele administrate în instanța de fond și cea de apel în strictă conformitate cu cerințele legii, să le dea apreciere convenită cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei, să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate, să analizeze la modul convenit prezența sau lipsa vinovăției inculpatelor în comiterea infracțiunilor imputate, ținând cont de motivele expuse în pct. 6 al prezentei decizii, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, care să corespundă prevederilor art. 417 Cod de procedură penală.

Rezumând cele menționate, încălcările enunțate determină incontestabil Colegiul penal lărgit să concluzioneze asupra necesității de a casa decizia instanței de apel cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

7. În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

admite recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Radu Sâli și partea vătămată, Pavel Zaițev, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2017, în cauza penală în privința inculpatelor *Capcelea Galina XXXX, Iacovenco (Loghin) Natalia XXXXX, Climciuc Anna XXXXX*, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă căilor de atac, publicată integral la **19 februarie 2019**.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Ion Guzun

Liliana Catan

Victor Burduh

Maria Ghervas